

**SOUČASNÝ STAV A MOŽNOSTI ZLEPŠOVÁNÍ
LOKÁLNÍCH INFRASTRUKTUR PRO VOLNOČASOVOU
POHYBOVOU AKTIVITU Z HLEDISKA NÁRODNÍ
POLITIKY, PLÁNOVÁNÍ, VÝSTAVBY, FINANCOVÁNÍ
A ŘÍZENÍ - PROJEKT IMPALA, ČÁST II.**

Filip Neuls, Michal Kudláček, Jana Vašíčková, Zdeněk Hamřík

Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého, Olomouc, Česká republika

Předložen v září 2012

VÝCHODISKA: Druhá etapa projektu IMPALA se opírala zejména o širokou diskusi týkající se problematiky zlepšování místních infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu z praktického a konkrétního hlediska, které představovali pozvaní účastníci ze všech regionů ČR. Jedním z východisek realizace projektu IMPALA bylo zjištění některých odborných studií, že fyzické prostředí zejména u dospělé populace přispívá k nárůstu pohybové aktivity.

CÍLE: Cílem prezentované části projektu IMPALA je představit konkrétní diskutované problémy z oblasti národních politik, plánování, výstavby, financování a řízení infrastruktur pro volnočasovou aktivitu.

METODIKA: Debata se uskutečnila v rámci národního workshopu, který se konal v červnu 2010 na akademické půdě Fakulty tělesné kultury UP v Olomouci, a měla přesně strukturovaný program, který byl připraven hlavním koordinátorem projektu. Diskuse se konala nejdříve v menších skupinkách podle jednotlivých oblastí (plánování, výstavba, financování a řízení) se zaměřením na vyhodnocení současného stavu a poté na návrhy, jaké existují možnosti zlepšování. Následné společné hlavní závěry byly všemi zúčastněnými připomínkovány tak, aby nezůstaly opomenuty žádné důležité fakta z daných oblastí, nebo konkrétní praktické příklady.

VÝSLEDKY: Největším problémem v oblasti plánování se jeví neexistence externí nebo interní evaluace plánovacích procesů. V oblasti výstavby je problémem dostupnost infrastruktur zejména v malých obcích; neberou se v úvahu sociálně-územní aspekty a budování také ovlivňuje vlastnictví pozemků. Finan-

cování místních infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu je velmi široké, od veřejných zdrojů k privátním, a to v i v různých obchodních variantách. Existující modely financování jsou zabezpečeny právními kontrakty a berou se v úvahu i náklady na provoz. Co se týká řízení infrastruktur, je odlišné podle vlastníka, podle zdroje financování i podle typu infrastruktury. Přílišná preference vrcholového sportu znamená vyšší alokaci finančních prostředků zejména do těchto sportovních infrastruktur, které však nejsou nebo nemohou být využívány širokou veřejností.

ZÁVĚRY: Politika státu v oblasti infrastruktur pro volnočasové aktivity by měla být stanovena bez ohledu na politickou situaci a měla by mít oporu v legislativě. Na národní úrovni by mezi ministerstvy měla existovat konektivita, na místní úrovni by měly úzce spolupracovat relevantní odbory. Otázky politiky by se měly více zabývat možnostmi zlepšování infrastruktur pro volnočasové aktivity pro širokou veřejnost s ohledem na věkové, sociální, etnické i jiné skupiny.

Klíčová slova: politika, region, finanční modely, udržitelnost, koncepce, chodeckost.

ÚVOD

Mezi ústřední teze projektu IMPALA¹ (jehož bližší představení obsahuje předcházející článek, případně stránky www.projektimpala.cz) patří aktivní životní styl a zdraví člověka ve vazbě na fyzické prostředí, které předpokládáný vztah „pohyb a zdraví“ adekvátně podporuje. Na tuto oblast lze nahlížet z různých perspektiv.

Z množství teorií a modelů uplatňovaných při vysvětlování pohybového chování člověka („*learning theories*“, „*health belief model*“, „*social-cognitive theory*“, „*relapse prevention model*“, „*theory of reasoned action*“/„*theory of planned behavior*“, „*social support*“, „*trans theoretical model*“, „*stages of change model*“, „*ecological model*“ a další), (Wankel, 1997; v domácí literatuře se této problematice věnují např. Hendl & Dobrý, 2008) staví projekt IMPALA zejména na tzv. ekologických přístupech. Ekologický model zdůrazňuje environmentální vliv na aktivitu člověka, využívá vazby lidského chování na specifické prostředí. Záměrem mode-

---

¹ Příspěvek je součástí řešení projektu IMPALA „Improving Infrastructures for Leisure-Time Physical Activity in the Local Arena – Good Practice in Europe“ (*Zlepšování infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu v místních podmínkách – osvědčené metody v Evropě*), financovaném fondy EU/DG Sanco – Evropská komise, Výkonná rada pro zdraví a spotřebitele (EAHC), grantová smlouva č. 20081208, hlavní koordinátor Dr. Alfred Rütten, Institut sportovních věd a sportu, Norimberská univerzita, Německo.

lu je koncentrace pozornosti na environmentální příčiny chování a identifikace environmentálních intervencí (Sallis & Owen, 2002). Do popředí se dostávají otázky, do jaké míry může úroveň pohybové aktivity ovlivňovat např. urbanistika (Frank & Engelke, 2001; Sallis, Bauman, & Pratt, 1998), školní prostředí (Sallis et al., 2001) či přírodní prostředí a klimatické podmínky (McGinn, Evenson, Herring, & Huston, 2007). Často se při hodnocení vztahu prostředí a pohybová aktivita využívá i kvalitativních přístupů (např. Krenichyn, 2006; McCormack, Rock, Toohey, & Hignell, 2010).

V současné době již existuje velké množství studií, které vztah mezi environmentálními proměnnými a úrovní pohybové aktivity dětí, mládeže i dospělých potvrzují (Davison & Lawson, 2006; Van Cauwenberg et al., 2011). Výzkumy se orientují jak na objasňování tohoto vztahu v pozitivním směru (aktivizující prostředí vs. nárůst pohybové aktivity; Stronegger, Titze, & Oja, 2010; Sugiyama, Leslie, Giles-Corti, & Owen, 2009; Tucker et al., 2009), tak na směr negativní (např. urbanistický design vedoucí ke zvyšování závislosti na motorizovaném transportu nebo obecněji „obezitogenní“ prostředí vs. pokles pohybové aktivity; Dengel, Hearst, Harmon, Forsyth, & Lytle, 2009; Lopez-Zetina, Lee, & Friis, 2006; Nelson & Woods, 2009). Na druhou stranu je třeba uvést i studie, které vztah mezi fyzickým/zastavěným prostředím (resp. dostupností sportovních a rekreačních zařízení) a úrovní pohybové aktivity nenalézají, zejména u adolescentů (McDonald et al., 2012; Prins et al., 2011). Van Cauwenberg et al. (2011) na základě své přehledové studie tvrdí, že u seniorů jsou vztahy mezi pohybovou aktivitou a charakteristikami fyzického prostředí nekonzistentní. Autoři však dodávají, že informace vycházející z podobných studií jsou limitované především tím, že málokteré stavějí na longitudinálních výzkumech.

Sallis et al. (2009) na základě mezinárodního výzkumu zahrnujícího 11 zemí doporučuje, aby zejména obytné čtvrti byly navrhovány s ohledem na podporu pohybové aktivity, neboť environmentální charakteristiky obecně spojované s nárůstem pohybové aktivity (možnost aktivního transportu, blízkost volnočasových zařízení apod.) mají silný potenciál k pozitivnímu ovlivnění pohybového chování obyvatelstva. Sugiyama et al. (2009) dodává, že tyto poznatky by měly být zohledněny především při výstavbě nových obytných čtvrtí, neboť do těch stávajících se hůře zasahuje. Územní plánování a další faktory uplatňující se ve výstavbě a managementu městského prostředí však nelze provádět bez ohledu na geografická, demografická a sociokulturní specifika, resp. podmínky bezpečnosti (Aytur, Rodriguez, Evenson, Catellier, & Rosamond, 2008; Franzini et al., 2010; Ogilvie, Lamb, Ferguson, & Ellaway, 2011; Rind & Jones, 2011; Sallis, 2011; Santos, Page, Cooper, Ribeiro, & Mota, 2009; Stronegger et al., 2010). Přestože existují odlišnosti v těchto předpokladech pro různé země či jejich územně-správní celky

a nelze tudíž závěry zjištěné v různých studiích široce zobecňovat, konsenzus se dle Sallise (2011) dá naléznout zejména v oblasti tzv. „chodeckosti“ prostředí (walkability) a dostupnosti rekreačních zařízení, což jsou faktory konzistentně a pravděpodobně i silně vztažené k úrovni pohybové aktivity obyvatelstva.

Objasňování environmentálních korelátů behaviorální stránky pohybové aktivity je důležitou součástí studovaného procesu. Neméně závažnou perspektivu však tvoří prosazování žádoucích změn do urbanistické praxe, neboť, jak zdůrazňuje Sallis (2011), jako centrální strategie ve snahách o zvýšení pohybové aktivity jsou mezinárodními expertními skupinami doporučovány změny především na environmentální a politické úrovni.

Budeme-li se nadále orientovat především na domácí situaci, pak je třeba v souladu s Hobzou a Ciklem (2007) v oblasti infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu (resp. přesněji pro sport, tělovýchovu a tělocvičnou rekreaci) jako problematickou zmínit zejména absenci koordinované politiky podpory aktivit s touto oblastí spojených. Tento deficit vede k nevyváženosti přidělu finančních prostředků do daného prostředí z různých zdrojů a současně i k neefektivnosti vynakládaných prostředků s vysokým podílem politických a lobbistických rozhodnutí.

Jedna z hlavních příčin celkové nekonceptčnosti je spatřována v přechodu od centralizované politiky k decentralizované (Hobza & Cikl, 2007; Sekot, 2010). Naplnění principu decentralizace znamená, že politika podpory sportu a aktivního životního stylu běžné populace se odehrává zejména na úrovni municipalit, tedy měst a obcí (Slepičková, 2009). Příslušnými zákony (o podpoře sportu, o obcích a krajích apod.) nejsou úkoly municipalit striktně stanoveny. Pomocí nich je však dán samosprávným celkům prostor, aby dle svého vlastního uvážení a potřeb svých občanů tuto sféru řešily na základě využití vlastních možností a vypracování vlastní politiky. Je ale dosti podstatné, jak bude daná situace interpretována zúčastněnými aktéry, což vychází z jejich hodnot, osobních zkušeností, politicko-ideologických východisek a programů. Dosud velmi významně závisí na tom, které osoby, ať už v pozici politiků, úředníků či expertů, do tvorby tohoto procesu vstupují. U srovnatelných municipalit se pak přístup k péči o infrastrukturu pro volnočasovou pohybovou aktivitu diametrálně odlišuje (Slepičková & Flemr, 2007).

Na druhé straně stojí požadavek nutnosti koordinace subvencí a dotací směřujících do sportu, tělovýchovy a tělocvičné rekreace ze všech úrovní, které tuto podporu poskytují (MŠMT, kraje, města a obce, zastřešující sportovní organizace apod.), dle tzv. „pravidel subvenční politiky“ (Hobza & Cikl, 2007). Hobza a Dohnal (2009) navrhuji sekvenční model, jenž by systematicky rozlišoval cíle státní politiky podpory tak, aby každá úroveň řízení zabezpečovala vlastní priority

a bylo přitom zajištěno podpůrné komplexní zabezpečení programu podpory „sportu a tělovýchovy“ v rámci celého proklamovaného obsahu strategických cílů státní politiky v uvedené oblasti. Převedeno do problematiky infrastruktur, kraje by měly jako svou primární prioritu podporu sportovní infrastruktury územních celků, měst a sdružení obcí, zatímco prioritou municipalit by byla vlastní infrastruktura a propagace zdravého životního stylu. Na nutnost systémového řešení problematiky podpory pohybové aktivity v rámci veřejné politiky na národní, regionální i komunální úrovni upozorňují také Kalman, Hamřík a Pavelka (2009).

Finanční politika dotýkající se infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu (dotace, subvence) tvoří ovšem pouze jednu stranu mince. Tou druhou je koordinace sportovních a volnočasových infrastruktur ve smyslu množství, potřebnosti, dostupnosti a využitelnosti jednotlivých typů zařízení. I zde je patrný odklon od centralizovaného plánování, které bylo typické pro předlistopadové období. Následkem chybějících ukazatelů a norem je však jistá koncepční roztržitost. Flemr (2007, 93) v této souvislosti poukazuje na sníženou „vážnost a respektování urbanistických ukazatelů pro tělovýchovu a sport v ČR“ a domnívá se, že „problematika plánování, zakládání, výstavby, zařizování a udržování sportovišť“ by měla být významným bodem veřejného zájmu od celostátní až po komunální úroveň. Především větší města, která nespolehají na (víceméně obtížně zjištěitelné či neexistující) centrální urbanistické ukazatele v oblasti zařízení pro sport a volný čas, si v současnosti nechávají zpracovávat vlastní koncepce. Příkladem může být Brno, pro které byl zhotoven tzv. generel sportovních zařízení (Urbanismus Architektura Design – Studio, 2007). Hlavním důvodem vzniku tohoto generelu byla nezbytnost vytvoření územních předpokladů pro poskytnutí možností pohybové aktivního (sportovního) vyžití co nejširším vrstvám obyvatel. Doporučení jsou výsledkem analýzy stavu a stanovení potřeb urbanistických ploch pro územní plán za současné specifikace zařízení, která budou mít pro rozvoj pohybové aktivity obyvatelstva co největší efekt. Jak si uvědomují i autoři brněnského generelu, předpokladem zásadního zvýšení podílu pohybové aktivních občanů v rámci populace je „vznik dostatečného počtu komplexních, časově a finančně dostupných, atraktivních zařízení, která ke zdravému způsobu života s dostatkem pohybu účinně motivují“ (Urbanismus Architektura Design – Studio, 2007, 6). Problematiku infrastruktury pro pohybovou aktivitu částečně řeší prostřednictvím komunální politiky také Národní síť Zdravých měst ČR, která v současné podporuje zpracovávání tzv. zdravotních plánů obcí.

Snahou autorů a spolupracovníků projektu IMPALA bylo hledat a dále rozšiřovat osvědčené metody při plánování, výstavbě, financování a managementu infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu tak, aby celý proces směřoval pokud možno k lepší koordinovanosti a efektivitě. Mezi úkoly národních

workshopů, které se konaly v každé zemi v projektu zúčastněných, patřilo k tomuto záměru přispět pomocí skupinové diskuse vybraných odborníků a politických zástupců o stávajícím stavu v rámci jednotlivých dimenzí celého procesu na národní úrovni a o možnostech jeho zkvalitnění.

CÍLE

Hlavním cílem národního workshopu v rámci projektu IMPALA byla analýza všech podstatných dimenzí (politika, plánování, výstavba, financování a řízení) v procesu zlepšování infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu a ohodnocení tzv. „kritérií dobré praxe“ v rámci ČR jakožto jedné ze zúčastněných zemí projektu.

METODIKA

Národní workshop probíhal v Olomouci v červnu roku 2010 za účasti 17 relevantních osob – zástupců krajských úřadů z celé ČR, členů magistrátů a městských úřadů vybraných měst a dalších účastníků z institucí a organizací zainteresovaných v oblasti volnočasových infrastruktur (Katedra rekreologie FTK UP v Olomouci, Česká asociace sportu pro všechny, zástupci architektů a projektantů, asistent europoslance).

Po seznámení všech účastníků byla stručně představena vize projektu IMPALA, včetně objasnění „kritérií dobré praxe“ a souhrnu výsledků první fáze projektu, resp. průběžně vznikajících „Směrnic zlepšování infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu v místních podmínkách“.

Další postup se odehrával v souladu s „Manuálem pro kritéria dobré praxe“, který vznikl v hlavním řešitelském centru projektu IMPALA a který byl pro pořádání národních workshopů závazný. Tento manuál prezentoval několik konkrétních případových studií z 12 účastnických zemí projektu IMPALA, a nabízel tak účastníkům národního workshopu užitečné tipy, jak takový „dobrý příklad“ může vypadat. Primárně je manuál určen pro:

1. *Ohodnocení současného stavu v rozvoji infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu v rámci municipalit, regionů či na národní úrovni.*
Toto ohodnocení již bere v potaz „kritéria dobré praxe“ a směřuje k otázkám, zda současný stav přispívá k rovnosti přístupu, mezioborové spolupráci a zapojení všech možných perspektiv v procesech rozvoje infrastruktur.
2. *Potenciální zlepšení těchto volnočasových infrastruktur směrem k rovnosti přístupu, mezioborové spolupráci a účasti všech relevantních skupin a zainteresovaných osob.*

Seznam příkladů dobré praxe poskytuje komplexní návod pro plánování budoucích investic, zlepšení existujících infrastruktur, rozhodování o vhodném modelu financování a řízení a pro rozvoj inovativních plánovacích přístupů přizpůsobených specifickým potřebám.

V rámci ohodnocení současného stavu v jednotlivých oblastech každý z účastníků workshopu vyplnil předpřipravené dotazníky se specifickými (uzavřenými) otázkami. Tyto dotazníky byly vyhodnocovány na základě výběru daných odpovědí a četností nejfrekventovanějších položek. V navazující části byly na základě dalších (otevřených) otázek diskutovány pomocí brainstormingové metody možnosti zlepšení stávajícího stavu infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Diskuse probíhala ve čtyřech skupinách rozdělených dle jednotlivých dimenzí (plánování, výstavba, financování a řízení). Politická dimenze byla diskutována všemi účastníky workshopu, zatímco každá z ostatních dimenzí vždy nezávisle dvěma skupinami účastníků. Finální bod národního workshopu představovala evaluace souhrnné zprávy jednotlivými účastníky.

VÝSLEDKY A DISKUSE

1. Politika

Obsahem této dimenze jsou výsledky relevantních politických postupů, zákony, vládní akční plány, směrnice, Bílá kniha či memoranda veřejných činitelů. V závislosti na daném politickém systému je politika tvořena národní, krajskou nebo místní úrovní vlády.

a) Vyhodnocení současného stavu

Ohodnocení a identifikace existujících veřejných (státních, krajských, místních) koncepcí

Většina účastníků se domnívá, že zlepšování infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu je určitým způsobem zahrnuto v zákonech. Polovina je toho názoru, že zlepšování infrastruktur zmiňují různé akční plány či prohlášení jednotlivých samosprávných úrovní. Čtvrtina dotazovaných uvedla, že tato problematika je obsažena ve směrnících, v Bílé a v Zelené knize. Rozhodování se děje především na úrovni místních samospráv, dále pak na krajské úrovni a zmíněna byla i státní úroveň.

Primárním cílem vývoje veřejných koncepcí jsou sportovní zařízení. Dle poloviny účastníků jsou infrastruktury pro pohybovou aktivitu vytvářeny i s ohledem na zdravé životní prostředí. Čtvrtina dotazovaných uvedla, že existují koncepce beroucí v potaz aktivní transport a pohybovou aktivitu v přírodě. Největším

problémem je, že se prozatím neuvažuje o přeorientování městských prostor tak, aby byly využitelné pro pohybovou aktivitu.

Veřejné koncepce jsou z velké části vytvářeny na odborech sportu a strategického plánování. Polovina dotazovaných tvrdí, že se koncepce vytvářejí i na odboru dopravy. Někde se do tvorby koncepcí zapojují i odbory rekreace (resp. turismu) a odbor zdraví.

Ohodnocení kvality veřejných koncepcí

Na úrovni politických regulací jsou brány v úvahu různé typy infrastruktur, přičemž v odpovědích byly obsaženy všechny avizované typy v pořadí: 1) sportovní zařízení, 2) infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu se specifickými příležitostmi pro sport a pohybovou aktivitu (včetně městských ploch) a 3) přírodní plochy využitelné pro sport a volný čas.

Také všechny čtyři dimenze rozvoje infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu jsou v těchto veřejných koncepcích zahrnuty. Nejčastěji bylo zmiňováno plánování, pak výstavba a financování, ale jen ve třetině případů též řízení.

Koncepce zahrnují rozumnou kvalitu řídicího systému a definují zejména cíle a očekávané výsledky, dle třetiny odpovědí pak i přidělené zdroje. Největším problémem je neefektivní monitorování a měření výsledků dané koncepce. Co se týká přístupnosti infrastruktur pro různé populační skupiny, v centru pozornosti jsou děti a dospívající, následují lidé s nízkým sociálně-ekonomickým statutem a handicapovaní lidé. V rámci koncepcí se téměř neřeší otázka přístupu k infrastrukturám pro volnočasovou pohybovou aktivitu u žen (nikde nejsou ženy specifikovány; tato skupina se považuje za rovnoprávnou s ostatními), etnických minorit a imigrantů (setkáváme se pouze s jednou etnickou minoritou; imigrantů je obecně v ČR velmi málo).

V rozhodovacím procesu o koncepcích je zajištěna účast jak dobrovolným organizacím a relevantním politickým reprezentantům z různých úrovní, tak i rozdílným politickým sektorům. Do procesu nejsou zapojena média. Zástupci různých populačních podskupin jsou zapojeni ve velmi omezené míře.

Identifikace dodatečných koncepcí

Politiku zlepšování infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu mohou rozvíjet všechny zainteresované neveřejné organizace, společnosti a nadace, přičemž nejvíce se na tomto procesu podílejí sportovní organizace a privátní sektor. Nadace byly zmíněny jen ve třetině odpovědí.

b) Možnosti zlepšování současného stavu

V otázce zodpovědnosti za vytvoření koncepce na národní úrovni panuje mezi účastníky workshopu shoda. Politika státu v oblasti infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu musí být stanovena bez ohledu na politickou situaci. Dále je nutné vytvořit opory v zákoně či směrnicích a jejich dodržování kontrolovat. Navrhováno je buď Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, nebo Ministerstvo zdravotnictví v rámci zdravotně preventivních programů. V pracovní skupině, která by se měla vytvořit pro tvorbu národní strategie, by měli být i odborníci z několika dalších ministerstev (Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo pro místní rozvoj) a zástupci některých významných organizací (Všesportovní kolegium, Český olympijský výbor, Česká komora architektů, Svaz obcí, Asociace krajů) a v neposlední řadě i akademičtí pracovníci (vysokoškolští odborníci). Na národní úrovni by mezi ministerstvy měla existovat konektivita. Na regionální a lokální úrovni by měly úzce spolupracovat relevantní odbory. Důležité je jasné vymezení a rozdělení kompetencí mezi stát, kraje a obce.

Cíle takové politiky musí být „S.M.A.R.T.“ (tedy specifické, měřitelné, akceptovatelné, realistické a termínovatelné; blíže o aplikaci této metody ve veřejné politice podpory sportu viz Hobza & Dohnal, 2009). Obecné cíle v rovině pohybové aktivity by měly být obsaženy na národní úrovni a směrem k místním samosprávám (obcím) by měly získávat konkrétnější a specifitější podobu.

Nedílnou součástí obecné strategie by měla být osvěta v otázkách pohybové aktivity, působení na změnu životního stylu a zlepšení zdravotního stavu, propojenost sektorů a jejich koordinace/kompetence a dále také tvorba určitých indikátorů úspěšnosti. Specifická strategie by měla vymezit procento financí z rozpočtu vázané na zlepšování nebo výstavbu infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Taková strategie by měla také být provázána s územním plánem, např. co se týká docházkové vzdálenosti infrastruktur pro občany.

Při samotné realizaci koncepce by nejdříve měli být osloveni klíčoví aktéři, přičemž koordinace by vycházela z odpovědného odboru (sportu, strategického plánování, rekreace aj.), který bude za realizaci koncepce odpovědný. Samotné realizaci by předcházela analýza potřeb (poptávky), která by vycházela také z územního plánu a čerpala by i informace z výzkumu. Na základě analýzy by se vytvořil návrh konkrétních akcí. Veškeré plánované akce však musí mít návaznost na zdroj financování (rozpočet, fondy, granty aj.), který musí být jasně definován, a na konkrétní časový harmonogram. Návrh akcí by pak směřoval do veřejného připomínkování, než by byla zpracována finální verze. Realizace určitých akcí (výstavby nebo rekonstrukce stávající infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu) by měla procházet závěrečnou evaluací.

2. Plánování

V plánování jde o metodologický postup orientovaný na výsledek, v tomto případě na zajištění infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu obyvatelstva. Nezbytným požadavkem plánování je získání relevantních empirických dat, která slouží k definování cílů, priorit a plánování konkrétních akcí všemi zainteresovanými skupinami.

a) Vyhodnocení současného stavu

Identifikace existujících plánovacích předpokladů

Polovina dotazovaných je toho názoru, že existují databáze nebo inventáře infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu (většinou na lokální úrovni) a že existuje též určitý typ vyhodnocení údajů pro analýzu potřeb v plánování, přičemž při plánování samotném se zvažují parametry týkající se současné populace. Největší problém dotazovaní spatřují v tom, že databáze neberou v úvahu různé typy infrastruktur, protože v ČR se nevychází ze striktního rozlišování typů infrastruktur tak, jak je označuje projekt IMPALA.

Ohodnocení kvality existujících plánovacích předpokladů

S ohledem na kritéria dobré praxe v ČR se dotazovaní nejvíce shodli na faktu, že databáze nebo inventáře pro plánování jsou přístupny veřejným orgánům/úřadům i veřejnosti. Také v ČR tyto databáze obsahují geografické rozdělení infrastruktur a jejich distribuce je vyhodnocena s ohledem na velikost populace. Databáze propojují infrastruktury ze sociálně-územního aspektu a zvažují národní, regionální i místní úroveň. Při plánování se zohledňuje i využití existujících infrastruktur, přístupnost infrastruktur z hlediska individuálních předpokladů uživatelů, resp. přístupnost pro různé populační skupiny. Na jednotlivých úrovních samosprávy databáze obsahují infrastruktury, které jsou ohodnoceny pro specifický druh pohybové aktivity. Menšina dotazovaných zmínila, že databáze nebo inventáře zvažují aspekt údržby infrastruktury, dostupnost z hlediska lokalizace a ceny, přístupnost infrastruktur veřejnosti a pravidelnou aktualizaci inventáře. Žádné z kritérií týkající se databází nebo inventářů nebylo vynecháno, lze tedy předpokládat, že (alespoň některé) databáze jsou v rámci ČR na velmi solidní úrovni. Příkladem dobré praxe může být internetová databáze malých rekreačních ploch a dětských hřišť v katastru města Olomouce (Dygrýn, Mitáš, & Frömel, 2010; Neuls, Dygrýn, & Vaculíková, 2010).

Šetření a získávání výzkumných dat není při plánování povinné, a pokud se provádí, pak data neobsahují informace založené na širokém pochopení problematiky sportu a pohybové aktivity obecně. Také se nevyužívá bližších specifikací vybraných položek; šetření jsou rozsáhlejšího charakteru. Obsahem šetření jsou

osobní názory obyvatel, údaje o různých druzích infrastruktur a informace o pohybově aktivním chování populace. Realizovaná šetření jsou také vyhodnocována na populační úrovni.

Identifikace existujících plánovacích procedur a ohodnocení jejich kvality

Používané typy plánovacích procedur se liší většinou dle úrovně samosprávy. Při plánování se v největší míře využívá systematický a strategický přístup se zapojením odborníků a zástupců komunity. Na různých úrovních kombinuje participační proces subjektivní hlediska a objektivní zdroje dat, provádí se také vědecké konzultace a celý plánovací proces je dokumentován. Účast různých populačních skupin není povinná a není povinné při plánování najímat externí firmy. Vyhodnocení plánovacích procesů v ČR v podstatě nefunguje (ani externí ani interní evaluace).

b) Možnosti zlepšování současného stavu

V široké diskusi došlo ke shodě, že vytváření a pravidelnou aktualizaci inventáře infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu (jednou za 2–5 let) by měly provádět obce s rozšířenou působností a data by měla být poskytnuta regionálním (krajským) úřadům. Krajské úřady by měly být ty, které budou iniciovat vytvoření inventářů na úrovni obcí. Inventář by měl obsahovat umístění infrastruktury (GPS lokalizace), její druh, vlastníka, identifikační údaje (včetně webové stránky, případně fotografie), přístupnost pro veřejnost, stav infrastruktury, využitelnost (jaký typ pohybové aktivity se zde dá provozovat, materiální podmínky, parametry atp.), využitelnost infrastruktury.

Co se týká vyhodnocení poptávky, šetření by se mělo orientovat na zaměření konkrétně chystané infrastruktury a měla by jej provádět externí firma nebo daná samospráva, která akci plánuje. Šetření by mělo probíhat v konkrétní lokalitě a mělo by se týkat zejména obyvatelstva, které v okolí žije a bydlí. Telefonický průzkum v ČR není příliš reálný, protože telefonní číslo podléhá zákonu na ochranu osobních údajů. V éře mobilních telefonů je navíc náhodné vytáčení nerealizovatelné.

Je důležité, aby existovala provázanost mezi možnostmi něco naplánovat a zrealizovat a alokací určitých finančních prostředků z rozpočtů, ať už státního, regionálního nebo z lokálních zdrojů. Bez procentuálně stanovené částky určené konkrétně na výstavbu, renovaci a provozování infrastruktur je systematické a soustavné plánování velmi obtížné.

Při plánování konkrétní akce by se mělo využívat nadále metody participační (tj. zapojení odborníků i široké veřejnosti), ale závěrečné slovo při zpracování všech připomínek by měli dostat příslušní experti. Na všech úrovních samosprávy

by měl vzniknout katalog akcí (což již někde existuje – obecně v programovém prohlášení zastupitelstva), který by měl respektovat územní plán dané obce nebo oblasti. Plány akcí by měly být dlouhodobé (10–15 let), střednědobé (4–10 let) a krátkodobé (4 roky, tj. volební období v ČR) s detailním rozpracováním na každý rok (kvůli vyúčtování). Finální verze katalogu (plánu) akcí by měla projít procesem připomínek a úprav. Vyhodnocení plánu akcí by měl provádět nezávislý orgán; mělo by se realizovat hodnocení (průběžné a finální). Při plánování se nejvíce uplatňuje participační přístup, kdy jsou zváni experti z různých odborů (oddělení sportu, územního plánování, odbor koncepce a rozvoje, oddělení zeleně atp.) a také dotyční zástupci veřejnosti (sportovní kluby, zájmové organizace atp.). Zde není potřeba zlepšování, neboť takto to v ČR funguje na všech úrovních, místních i regionálních. Zohlednění různých populačních podskupin, které by měly přístup k infrastrukturám, je (zejména co se týká handicapovaných) zahrnuto ve stavebním zákoně a renovace stávajících zařízení se tímto také řídí.

3. Výstavba

Výstavba se pojí s konkrétní konstrukcí a také s vnějším a vnitřním designem nových infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Pojem výstavba zde zahrnuje také renovaci nebo opakované využití již existujících infrastruktur. Řadí se sem i „software“ infrastruktur, kam patří bezpečnost, kontrola, pouliční osvětlení nebo hygienické podmínky.

a) Vyhodnocení současného stavu

Identifikace množství existujících typů infrastruktur pro volnočasové pohybové aktivity
Většina dotázaných uvedla, že ve svém regionu registruje množství krytých sportovních zařízení, venkovních sportovních zařízení a dalších infrastruktur navrhovaných pro pohybovou aktivitu, včetně přírodních ploch využitelných pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Jen třetina zmínila, že má také přehled o městských plochách zaměřených na volnočasovou pohybovou aktivitu. Toto malé zastoupení vychází ze složení dotazovaného souboru kompetentních osob, které byly pozvány většinou z krajských úřadů, a tudíž se starají o celý kraj (ne specificky o města a obce).

Ohodnocení kvality existujících infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu
Co se týká přístupu k infrastrukturám, polovina dotázaných se domnívá, že se berou v úvahu rozdílné uživatelské skupiny a že jsou infrastruktury otevřeny veškeré veřejnosti. Naopak nikdo nesouhlasil s tvrzením, že jsou infrastruktury budovány s jednoduchým přístupem ve smyslu fyzickém, sociálním a kulturním. Otázky k designu dotazování nepovažují za podstatné, protože každá infrastruk-

tura by se musela hodnotit zvlášť; uplatňovat jednotné kritérium zde není možné. Pouze třetina zmínila, že infrastruktury jsou multifunkční; ostatní kritéria nebyla zodpovězena.

Také otázky týkající se ekologických standardů nebyly relevantní, protože většina dotazovaných účastníků byla spíše z oblasti plánování než výstavby. Třetina z nich je přesvědčena, že se existující infrastruktury staví s důrazem na nízkou energetickou náročnost. Polovina dotazovaných se domnívá, že užívání infrastruktury je bezpečné pro všechny uživatele a že infrastruktury jsou trvanlivé. Pouze jeden však zmínil i odolnost proti vandalství. K umístění existujících infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu lze uvést, že obyvatelé městských částí mají přístup k infrastrukturám ulehčený. Problémy se vyskytují ve vesnických oblastech, kde je horší přístupnost. Výstavba nebere v úvahu sociálně-územní aspekty, což může být také problémem, byť jen jedné generace. Také propojení s chodovými a cyklistickými stezkami je nedostatečné, což může být dáno i otázkami vlastnictví pozemků v okolí takových stezek.

b) Možnosti zlepšování současného stavu

Zlepšení existujících infrastruktur

V této oblasti by měly být důkladněji řešeny otázky základní bezpečnosti daných zařízení, hygieny (sociální zázemí, odpadkové koše), správcovství, opatření proti hluku a narušování jiných prostor (dostatečné ploty či další bariéry), případně dostatek parkovacích ploch. Další otázkou je otevření školních zařízení a hřišť širší veřejnosti, resp. lepší časová využitelnost těchto zařízení. Nicméně chybí opora v zákonech (je to spíše na libovůli ředitelů škol, popřípadě to samotné obce/regiony řeší podle svých možností, zejména finančních).

Aby byl pouliční a další veřejný městský prostor více směřován k lepší využitelnosti pro volnočasovou pohybovou aktivitu, je třeba respektovat jinde běžný trend vytlačování aut z center měst a vysazování zeleně (resp. důsledněji prosazovat dodržování norem), „deurbanizace“ za účelem podpory aktivního transportu (podpora chodivosti a cyklistiky) a omezení provozu. Jako potřebná se jeví spolupráce s Centrem dopravního výzkumu v oblasti bezpečnosti chodců a cyklistů (např. úprava pravidel silničního provozu, přednosti). Z přírodních a podobných otevřených ploch (využitelných pro volnočasovou pohybovou aktivitu) vyčleňovat takové, kterým člověk svou činností neublíží, a vhodně je uzpůsobovat např. výstavbou jednoduchých zařízení pro pohybovou aktivitu nebo odpočívadel. Nabízí se větší zapojení Lesů ČR.

Příklad dobré praxe – přechody v horských oblastech i další stezky pro pěší lze doplňovat jednoduchými tábořišti pro odpočinek (rozdělání ohně, vyhození odpadků atd.), čímž se do jisté míry zamezí nelegálnímu narušování chráněných

zón. I v rámci cyklostezek by bylo vhodné zařazovat podobná odpočívadla, popř. jednoduchá hřiště pro děti (aby si psychicky i fyzicky odpočinuly).

Výstavba nových a kvalitnějších infrastruktur

Nová výstavba je často problém, neboť ve městech nezbývá příliš prostoru. Proto se jako výhodnější jeví spíše využívání a rekonstrukce stávajících zařízení, popř. jejich doplňování o nové prvky. Diskutéri se shodují, že cesta výstavby nových infrastruktur (i zlepšování těch stávajících) musí jednoznačně vést k jejich multifunkčnosti, která bude navíc „poptávkově orientovaná“. Vedle multifunkčnosti by zařízení měla být i „vícegenerační“ (integrace pro celou rodinu). Je třeba též sledovat tendence vývoje a střídání zájmů. Jinými slovy, v zařízeních respektovat multifunkčnost „krátkodobou“ (např. ráno maminky s dětmi, odpoledne sportovci) i „dlouhodobou“ (měnící se zájmy a trendy). I z architektonického hlediska je doporučení stavět jednoduché a multifunkční stavby složené ze sektorů. Převládá trend zařízení, která jsou lehce přestavitelná právě z důvodů možných změn ve vývoji zájmů a preferencí. Jedním z důležitých požadavků je zúžit a prohloubit spolupráci mezi architekty a odborníky z oblasti pohybové aktivity. Jako výhodné se jeví slučování zařízení na jedno místo, do rozsáhlejších center, která budou mít společné zázemí, parkovací plochy atd. Další možností je vytváření naopak většího množství stavebně nenáročných (a „nezničitelných“, odolných) zařízení, drobných investic, jako jsou různé „areály zdraví“, „volnočasové parčíky“ atd. Je třeba dořešit otázky kompetencí, regulací a norem pro tento typ zařízení (v pravomoci stavebních úřadů), neboť toto v oblasti infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu chybí. Neméně důležité je hledat způsoby, jak prosazovat volnočasové možnosti pro neorganizovanou pohybovou aktivitu nesportujícího obyvatelstva, protože zájmy této cílové skupiny (v porovnání s organizovaným výkonnostním a vrcholovým sportem) nemá příliš kdo prosazovat.

4. Financování

Financování je spojené s rozdílnými investičními modely a legálními formami financování rozvoje infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Zahrnuje také rozdílné dotační zdroje a také to, jak se prostřednictvím financování mohou řešit platby zohledňující sociální spravedlnost a jak může být tento cíl uchopen v různých finančních modelech.

a) Vyhodnocení současného stavu

V odpovědích na otázku týkající se identifikace existujících finančních modelů byly zastoupeny všechny v dotazníku nabízené odpovědi. S přihlédnutím k faktoru četnosti jsme stanovili následující pořadí odpovědí (od nejčastější k nejméně

časté) – 1. financování z veřejných zdrojů a komerční/privátní sférou, 2. plně privátní/komerční financování, 3. financování kombinované z místních, regionálních a národních zdrojů, 4. financování z veřejných zdrojů a z třetího sektoru/sportovních klubů, 5. plně financování třetím sektorem/sportovními kluby, 6. plně financování místní samosprávou. Poslední odpověď byla nejméně častou, nicméně i tento způsob financování je využíván.

Na financování samotném se nejčastěji podílejí veřejné municipality (místní úřady), které jsou vlastníkem i provozovatelem zařízení. Druhou často zmiňovanou formou jsou společnosti s ručením omezeným anebo registrované společnosti či asociace. Polovina dotázaných zmínila také management veřejného zařízení. Nadace byla zmíněna pouze v jedné odpovědi. Co se týče ohodnocení kvality existujících modelů financování, majoritně byly zastoupeny odpovědi, že partneři jsou zabezpečeni právními kontrakty a že při financování se berou v úvahu i náklady na provoz. Zbývající možnosti odpovědí byly zastoupeny menšinově, avšak i tyto postupy jsou uplatňovány (kvalita výstavby, plánování a údržby zařízení je regulována ve výběrovém řízení; je pečlivě uvážena otázka solventnosti; analyzuje se dopad jednotlivých typů investorů na veřejnost; je prověřeno akceptování rozdílných typů investorů veřejnosti).

Všichni účastníci při identifikaci již používaných zdrojů financování rovnoměrně zmínili všechny možnosti, tzn. financování z EU, ze zdrojů státních, krajských i místních.

b) Možnosti zlepšování současného stavu

Podle slov účastníků by se mělo nejvíce zapracovat na takovém modelu financování, ve kterém je zahrnuto více rozdílných zdrojů financování během celého procesu rozvoje infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Dále by měla být ustanovena konkrétní pravidla, kterým by oblast financování (a nejen financování) podléhala. Účastníci také volají po autoritativním přístupu, tj. po určité formě supervize/dohledu. Primárním krokem při procesu rozvoje infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu by měla být identifikace zařízení (veřejné vs. privátní). Tento krok by měl být následován investicí z veřejného rozpočtu a následným přesunem zodpovědnosti za provoz zařízení (včetně jeho chodu, údržby apod.) na privátní subjekt. Celý proces by měl být systematický a dlouhodobý.

Součástí oblasti financí/financování by měl být i centrální a místní audit, který by tak tvořil kontrolní složku oblasti financování infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu (např. každoroční nebo dvouletý audit). Společenská rovnost ve smyslu přidělování finančních zdrojů by měla být ustanovena na národní úrovni (národní dohoda) a měla by být v souladu s akčním plánem rozvoje. Účastníci

dále spatřují jako další nepostradatelnou část celého procesu analýzu potřeb a přesun zodpovědnosti z municipalit (městských úřadů) na privátní sektor.

5. Řízení

Řízení obsahuje strategické a provozní aspekty využití a fungování infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu. Pojem se týká míry využívání infrastruktury, údržby, renovace a nákladů stejně jako programové nabídky, marketingu a vzdělávání zaměstnanců.

a) Vyhodnocení současného stavu

Identifikace existujících modelů řízení

Dotazovaní uvedli všechny nabízené modely řízení, přičemž všichni označili veřejné řízení, více než dvě třetiny management zařízení a dále přibližně polovina identifikovala veřejně-privátní partnerství a soukromé řízení. Jeden dotazovaný uvedl, že veřejné řízení je ovlivňováno politickými stranami, resp. vládoucí politickou stranou.

Ohodnocení kvality strategického řízení

Kvalita strategického řízení je dotazovanými vnímána negativně a problematicky v řadě oblastí. Dle respondentů v ČR není analyzován dopad různých typů řízení na všechny relevantní a potenciální uživatelské skupiny, není ani prověřováno veřejné přijetí různých řídicích modelů. Pouze jedna čtvrtina respondentů zmínila, že je pečlivě zvažována otázka udržitelnosti.

Ohodnocení kvality provozního managementu

Všichni dotazovaní uvedli, že rozpočet managementu počítá s náklady na údržbu. Pouze jeden respondent je toho názoru, že provozní management bere v úvahu ekologickou techniku, jako je nízkoenergetický vytápěcí systém nebo spotřeba vody (např. sprchy, WC, bazény v plaveckých zařízeních). Rovněž pouze jeden respondent tvrdí, že dochází k pravidelným kontrolám z hlediska konstrukce a k efektivnímu plánování v této oblasti.

Existence a obsah manažerského plánu

Více než polovina respondentů uvedla, že manažerský plán existuje. Podle cca čtvrtiny dotazovaných takový plán obsahuje dohled nad dodržováním provozního řádu a období kontrol a údržby (jak často jsou kontroly a údržba prováděny). Jeden účastník se domnívá, že manažerský plán dále obsahuje konkrétní postup kontrol a údržby a též postupy při evaluaci míry využívání (obsazenosti) zařízení.

b) Možnosti zlepšování současného stavu

Vytváření podmínek pro sociální rovnost

Největším problémem v této oblasti je stále přílišná preference vrcholového sportu oproti volnočasové oblasti a s tím související vyšší alokace finančních prostředků do oblasti vrcholového sportu. Zařízení pro vrcholový sport nejsou často ze strany širší veřejnosti využívána. Otázka sociální rovnosti v kontextu minoritních skupin či osob se speciálními potřebami není často vůbec řešena. Občanská sdružení, která v této oblasti pracují, jsou rovněž nejčastěji orientována na vrcholový či výkonnostní sport. Občanských sdružení, která poskytují služby v oblasti zajištění pohybové aktivity pro širší veřejnost s důrazem na sociální rovnost, není mnoho.

Podpora meziresortní účasti a spolupráce

Dotazování se shodli, že v této oblasti je meziresortní spolupráce často závislá na vztazích mezi jednotlivci, kteří v různých oblastech pracují (ať už v rámci jednoho úřadu, nebo v rámci různých institucí). V obecné rovině se dá říci, že meziresortní spolupráce v oblasti řízení infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu v ČR nefunguje dobře, v menších obcích pak není prakticky vůbec řešena. Pro větší obce pak neexistuje jednotná metodika, jakým způsobem v této oblasti postupovat, kdo by měl být zapojen apod. Málo je také infrastruktura pro volnočasovou pohybovou aktivitu propojována s oblastí cestovního ruchu, která je pro tento resort z hlediska využívání infrastruktur klíčová.

Udržitelnost

Současný systém řízení infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu není dle dotazovaných udržitelný. Zařízení pro volnočasovou pohybovou aktivitu často chátrají. Je tomu tak jednak vinou zvyšujících se nákladů na provoz (energie, údržba, cena práce apod.), ale též nevhodným managementem v oblasti volnočasových infrastruktur. Zařízení jsou často ve vlastnictví občanských sdružení, která však nemají finanční prostředky na jejich údržbu a správu. Dále nejsou transparentně a koncepčně přerozdělovány finance z veřejných rozpočtů. Chybí zejména strategie obcí v poskytování finančních prostředků (např. občanská sdružení jeden rok prostředky získají, následující rok ne – tento stav jim neumožňuje koncepčně a dlouhodobě plánovat). Dalším problémem je, že finanční prostředky jsou rozdělovány dle velikosti majetku organizace, nikoli dle velikosti členské základny – často tedy dochází k neefektivním alokacím finančních prostředků, kdy se taková alokace neřídí poptávkou občanů.

ZÁVĚRY

Jako nejdůležitější závěry vyplývající z národního workshopu pořádaného v rámci projektu IMPALA uvádíme následující:

- Vystává nutnost ustanovení konkrétní politiky státu v oblasti infrastruktur pro volnočasovou pohybovou aktivitu, včetně vytvoření opory v zákoně či směrnicích a následné kontroly. Důležitá je mezioborová spolupráce a zapojení všech úrovní politiky.
- Systematický plánovací proces je v praxi bez stanovení fixních finančních částek určených na výstavbu, renovaci a provozování infrastruktur velmi obtížný. I vzhledem k cyklicky se měnící politické situaci by bylo výhodné určit neměnnou poměrovou částku z rozpočtu, která by byla uplatněna výhradně na volnočasovou infrastrukturu, čímž by se plánovací proces zrealizoval.
- Cesta výstavby nových infrastruktur a zařízení, resp. zlepšování těch stávajících, musí jednoznačně vést k jejich multifunkčnosti. Multifunkčnost je vnímána nejen ve smyslu široké využitelnosti různými skupinami obyvatel, ale také jako flexibilita při respektování trendů a změn ve vývoji preferencí.
- Je nezbytné, aby financování podléhalo striktním pravidlům, včetně možností pravidelného auditu jakožto kontrolního procesu. Zodpovědnost za infrastruktury by měla být postupně přesouvána z municipalit do privátního sektoru.
- Jako problematická se jeví preference vrcholového a výkonnostního sportu (včetně alokace finančních prostředků) na úkor volnočasové oblasti.
- Také meziresortní spolupráce jako jeden z důležitých pilířů procesů spojených s infrastrukturou pro volnočasovou pohybovou aktivitu není hodnocena příliš pozitivně.
- Z celkového pohledu není současný systém řízení infrastruktury pro volnočasovou pohybovou aktivitu shledáván jako udržitelný.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Aytur, S. A., Rodriguez, D. A., Evenson, K. R., Catellier, D. J., & Rosamond, W. D. (2008). The sociodemographics of land use planning: Relationships to physical activity, accessibility, and equity. *Health & Place, 14*, 367–385.
- Davison, K. K., & Lawson, C. T. (2006). Do attributes in the physical environment influence children's physical activity? A review of the literature. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 3*, 19.
- Dengel, D. R., Hearst, M. O., Harmon, J. H., Forsyth, A., & Lytle, L. A. (2009). Does the built environment relate to the metabolic syndrome in adolescents? *Health & Place, 15*, 946–951.

- Dygrýn, J., Mitáš, J., & Frömel, K. (2010). Identification of suitable sites for small recreational area: Example from the Olomouc municipality [Abstract]. *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Gymnica*, 40(3), 137.
- Flemr, L. (2007). Urbanismus sportovního zařízení – historie a současnost. *Česká kinantropologie*, 11(1), 5–9.
- Frank, L. D., & Engelke, P. O. (2001). The built environment and human activity patterns: Exploring the impacts of urban form on public health. *Journal of Planning Literature*, 16, 202–218.
- Franzini, L., Taylor, W., Elliott, M. N., Cuccaro, P., Tortolero, S. R., Gilliland, M. J., Grunbaum, J. A., & Schuster, M. A. (2010). Neighborhood characteristics favorable to outdoor physical activity: Disparities by socioeconomic and racial/ethnic composition. *Health & Place*, 16, 267–274.
- Hendl, J., & Dobrý, L. (2008). Teorie a modely intervenčních programů pro zvýšení pohybové aktivity. *Česká kinantropologie*, 12(3), 26–33.
- Hobza, V., & Cikl, R. (2007). Subvenční politika ve sportu a tělovýchově v České republice. *Česká kinantropologie*, 11(2), 67–82.
- Hobza, V., & Dohnal, T. (2009). Koordinace státní dotační politiky ve sportu prostřednictvím sekvenčního modelu. *Česká kinantropologie*, 13(4), 32–39.
- Kalman, M., Hamřík, Z., & Pavelka, J. (2009). *Podpora pohybové aktivity pro odbornou veřejnost*. Olomouc: ORE Institut.
- Krenichyn, K. (2006). The only place to go and be in the city: Women talk about exercise, being outdoors, and the meanings of a large urban park. *Health & Place*, 12, 631–643.
- Lopez-Zetina, J., Lee, H., & Friis, R. (2006). The link between obesity and the built environment. Evidence from an ecological analysis of obesity and vehicle miles of travel in California. *Health & Place*, 12, 656–664.
- McCormack, G. R., Rock, M., Toohey, A. M., & Hignell, D. (2010). Characteristics of urban parks associated with park use and physical activity: A review of qualitative research. *Health & Place*, 16, 712–726.
- McDonald, K., Hearst, M., Farbaksh, K., Patnode, C., Forsyth, A., Sirard, J., & Lytle, L. (2012). Adolescent physical activity and the built environment: A latent class analysis approach. *Health & Place*, 18, 191–198.
- McGinn, A. P., Evenson, K. R., Herring, A. H., & Huston, S. L. (2007). The relationship between leisure, walking, and transportation activity with the natural environment. *Health & Place*, 13, 588–602.
- Nelson, N. M., & Woods, C. B. (2009). Obesogenic environments: Are neighbourhood environments that limit physical activity obesogenic? *Health & Place*, 15, 917–924.
- Neuls, F., Dygrýn, J., & Vaculíková, M. (2010). Project of small recreational areas in Olomouc: History, present and future [Abstract]. In *Abstract book of POIN – Conference 2010; Policies and infrastructures for physical activity and sport: Good practice in Europe* (p. 14). Frankfurt am Main: IMPALA Project.

- Ogilvie, D., Lamb, K. E., Ferguson, N. S., & Ellaway, A. (2011). Recreational physical activity facilities within walking and cycling distance: Sociospatial patterning of access in Scotland. *Health & Place, 17*, 1015–1022.
- Prins, R. G., Ball, K., Timperio, A., Salmon, J., Oenema, A., Brug, J., & Crawford, D. (2011). Associations between availability of facilities within three different neighbourhood buffer sizes and objectively assessed physical activity in adolescents. *Health & Place, 17*, 1228–1234.
- Rind, E., & Jones, A. P. (2011). The geography of recreational physical activity in England. *Health & Place, 17*, 157–165.
- Santos, M. P., Page, A. S., Cooper, A. R., Ribeiro, J. C., & Mota, J. (2009). Perceptions of the built environment in relation to physical activity in Portuguese adolescents. *Health & Place, 15*, 548–552.
- Sallis, J. F. (2011). Environmental and policy research on physical activity is going global. *Research in Exercise Epidemiology, 13*(2), 111–117.
- Sallis, J. F., Bauman, A., & Pratt, M. (1998). Environmental and policy interventions to promote physical activity. *American Journal of Preventive Medicine, 15*, 379–397.
- Sallis, J. F., Bowles, H. R., Bauman, A., Ainsworth, B. E., Bull, F. C., Craig, C. L., Sjöström, M., DeBourdeaudhuij, I., Lefevre, J., Matsudo, V., Matsudo, S., Macfarlane, D. J., Gomez, L. F., Inoue, S., Murase, N., Volbekiene, V., McLean, G., Carr, H., Heggebo, L. K., Tomten, H., & Bergman, P. (2009). Neighborhood environments and physical activity among adults in 11 countries. *American Journal of Preventive Medicine, 36*(6), 484–490.
- Sallis, J. F., Conway, T. L., Prochaska, J. J., McKenzie, T. L., Marshall, S. J., & Brown, M. (2001). The association of school environments with youth physical activity. *American Journal of Public Health, 91*, 618–620.
- Sallis, J. F., & Owen, N. (2002). Ecological models of health behavior. In K. Glanz, B. K. Rimer, & F. M. Lewis (Eds.), *Health behavior and health education: Theory, research, and practice* (pp. 462–484). San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Seokot, A. (2010). Sport and physical activities in the Czech Republic. *Physical Culture and Sport Studies and Research, 48*, 44–65.
- Slepičková, I. (2009). Obce s rozšířenou působností jako přirozená regionální centra péče o sport. *Česká kinantropologie, 13*(3), 146–155.
- Slepičková, I., & Flemr, L. (2007). Sportovní politika obcí ve vztahu k aktivnímu životnímu stylu. *Česká kinantropologie, 11*(3), 31–39.
- Stronegger, W. J., Titze, S., & Oja, P. (2010). Perceived characteristics of the neighborhood and its association with physical activity behavior and self-rated health. *Health & Place, 16*, 736–743.
- Sugiyama, A., Leslie, E., Giles-Corti, B., & Owen, N. (2009). Physical activity for recreation or exercise on neighbourhood streets: Associations with perceived environmental attributes. *Health & Place, 15*, 1058–1063.

- Tucker, P., Irwin, J. D., Gilliland, J., He, M., Larsen, K., & Hess, P. (2009). Environmental influences on physical activity levels in youth. *Health & Place*, 15, 357–363.
- Urbanismus Architektura Design – Studio, spol. s r. o. (2007). *Generel sportovních zařízení ve městě Brně pro výkonnostní sport, pohybovou rekreaci a školní tělovýchovu*. Brno: Urbanismus Architektura Design – Studio, spol. s r. o.
- Van Cauwenberg, J., De Bourdeaudhuij, I., De Meester, F., Van Dyck, D., Salmon, J., Clarys, P., & Deforche, B. (2011). Relationship between the physical environment and physical activity in older adults: A systematic review. *Health & Place*, 17, 458–469.
- Wankel, L. M. (1997). The social psychology of physical activity. In J. E. Curtis & S. J. Russell (Eds.), *Physical activity in human experience* (pp. 93–126). Champaign, IL: Human Kinetics.

Mgr. Filip Neuls, Ph.D.
Fakulta tělesné kultury
Univerzita Palackého
Tř. Miru 115
771 11 Olomouc
e-mail: filip.neuls@upol.cz

**CONTEMPORARY STATE AND POSSIBILITIES OF IMPROVEMENT
OF LOCAL INFRASTRUCTURES FOR LEISURE-TIME PHYSICAL
ACTIVITY FROM THE ASPECT OF NATIONAL POLICY,
PLANNING, BUILDING, FINANCING AND MANAGEMENT -
THE IMPALA PROJECT, PART II.**

BACKGROUND: The second part of the IMPALA project was based on a wide discussion dealing with the problem of improving the local infrastructure for leisure time physical activity (LTPA) from practical and specific points of view that were represented by invited participants from all Czech regions. One of the results of the IMPALA project was the finding from some experts that physical environment mostly in adults contribute to an increase of physical activity.

AIM: The main aim of this part of the IMPALA project is to present specifically discussed problems from the area of national policy, planning, building, financing and management of the infrastructure for LTPA.

METHODS: A discussion was held during a national workshop that was organized in June 2010 at the Faculty of Physical Culture, Palacký University in Olomouc and had a strictly structured programme that was announced and prepared by the main project coordinator. A discussion took place firstly in small groups according to each section (planning, building, financing, and management) toward the assessment of a contemporary state and later on proposals whether some improvements exist.

RESULTS: The biggest problem connected with planning is the non-existence of external as well as an internal evaluation of a planning process. In the building area the main problem is the accessibility of infrastructures in small villages; social-spatial aspects are not taken into account and building is also influenced by land ownership. Financing of local infrastructures for LTPA is very diverse, from public sources to private and also in different business models. Existing financial models are secured by law contracts and taken into account by operating costs. Focusing on management of infrastructures differs according to the owner, to financial sources, and to the type of infrastructure. Overemphasizing of top sport means higher allocation of finance mostly into sport infrastructures that are not or cannot be used by the wide public.

CONCLUSION: The state policy in the sphere of an infrastructure for LTPA should be established regardless of the policy situation and should be supported in legislation. On the national level, there should exist connectivity among ministries, on the local level there should exist close cooperation among relevant sectors. Questions of policy should deal with the possibility for improving the

infrastructure for LTPA for a wide public with regard to age, social, ethic and other population groups.

Key words: *policy, region, financial models, sustainability, concept, walkability.*